

MAGYARI

HUNGARIA
Tp.

T. „Dunaposta“

BUDAPEST
Postafiók 151.

Igazgató és felelősszerkesztő:
dr. Pál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Törv. lajstromszám:
Trib. Bihar III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyáriás Elemér**

Francia külpolitika a németek és olaszok iránti barátság útján

Daladier miniszterelnök nagyszerű beszámolója a francia képviselőházban. — A Népfront helyett nemzeti egység tömörül a kormány körül. — A müncheni egyezményért 535 szóval 75 ellen bizalmat szavaztak

Párizsból jelentik: Óriási érdeklődés között nyílt meg kedden délután a képviselőház ülése. Teljes számban megjelent a ház minden tagja, s a karzatokat is zsufoltság megtöltötte a közönség. A pártok körében folyó előzetes tanácskozások mind abban az irányban való kialakulást mutatnak, hogy teljes rendszerváltás áll küszöbön.

Az eddigi kormánytámogató pártszövetség: a radikálisok, a szociáldemokraták és a kommunisták úgynevezett „népfront“-ja már a Daladier-kormány jövetelét előtti bombaszónak mutatkozott. A kommunisták a maguk államgazdasági elveiket akarták bevinni a kormányba, s évégett mozgásba hozták az összes munkásszervezeteket. Ez azonban súlyos visszahatással volt a belső gazdasági életre, a termelésre folytonos zavarokat hozott be, s a polgári rétegek ellenállását és elégedetlenségét mind jobban fölkelte. A Daladier-kormány ilyen körülmények között még ki tudta erőltetni a népfront hozzájárulását, hogy több hónap óta parlamenti felhatalmazás alapján törvényhozó hatáskörrel intézkedhessen a legfontosabb gazdasági, pénzügyi és munkügyi kérdésekben. Ilyen kormányzással sikerült is aránylag nyugodt belpolitikai folyamatot létrehozni.

Közbejött a külpolitika óriási fordulata, a csehszlovák kérdésben való állásfoglalás és annak eredményeképpen a müncheni egyezmény. Daladier lényegesen résztvett az egyezmény megalkotásában, mely a csehszlovák vonatkozásnál is fontosabb változást hozott Franciaországban. Ebből folyik az, hogy az eddigi nemzetközi irányvétel helyébe a négyhatalmi együttműködés új tájékozódásai felé nyílt meg minden lehetőség. Ennek pedig a belpolitikára

is nagy befolyása fog lenni, s

a népfront helyett a polgári nemzeti irányban dolgozó pártok jövődi kormányzása felé mutatnak a további kialakulás körvonalai.

A keddi parlamenti ülést megelőzően a népfront pártjai körül a radikálisok lelkesen csoportosultak a Daladier-kormány köré. Hasonló állásfoglalásra készültek föl a középső és jobb-oldali pártok. Így az a helyzet mutatkozott, hogy Daladier a népfront többi pártjai (a szociáldemokraták és kommunisták) nélkül is megkapja a maga többségét. Hogy a szakadás ne legyen éppen a müncheni egyezmény kérdésében ilyen nyilvánvaló, azért a szociáldemokraták a müncheni-kérdésben mégis a kormány iránti bizalom megszavazására határozták el magukat.

A kormányának adandó további pénzügyi fölhatalmazás kérdésében azonban már megosztottak a szociáldemokraták. Parlamenti csoportjuk egyharmada (körülbelül 40 képviselő) a kormány további támogatását kívánja, kétharmada (80 képviselő) ellene van a további támogatásnak.

Herriot, a radikális párt diszelnöke még igyekszik azon, hogy a radikálisok és a szociáldemokraták közti kapcsolatot fönntartsa, s így a népfrontból még mentse, ami menthető. A kommunisták 70 tagu képviselőházi csoportja azonban mindenképpen ellenzi a Daladier-kormány támogatását, s ennek a müncheni egyezmény elleni szavazással is kifejezést adott. A kormány további pénzügyi felhatalmazását pedig teljes merevséggel ellenzi. Így erről az oldalról a népfront szétszakadása már bekövetkezett.

Daladier bejelenti: „Megmentettük a békét“

Párizsból jelentik: A nagy érdeklődéssel várt képviselőházi gyűlésen kedden délután Daladier miniszterelnök azzal kezdte beszámoló beszédét:

— Eljöttem, hogy bejelentsem: megmentettük a békét.

Azután részletesen elmondotta a Csehszlovákiai rendezése körül lefolyt nemzetközi feszültség fejleményeit, s a feszültség végleges kialakulása körülményeit. Ismertette annak során az angol kormány által kiadott fehér köny-

vet is. Kiemelte, hogy minden nép a békét akarja.

Szerette volna, ha a müncheni értekezleten más érdekelt államok is részt vehettek volna, de gyorsan kellett intézkedni, a lázassá forradított állapotok nem tűrték a formalizmusok nehézségeit. Azonban az egyezmény mégis minden irányban kiterjedő figyelmet foglal magában. Egyrészt kigenyitette a feszültségben levő népkérdéseket, másrészt Csehszlovákia új határai javára is új biztosítékokat hozott, amelyek igazán végleges megnyugtatót adhatnak.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

Aki téged kövel dob meg

Burgosból jelentik: Hétfőn délután harminc nemzeti bombavető repülőgép állandóan Madrid felett keringett, noha a köztársaságiak léghárító ütegei szakadatlanul tüzeltek rájuk. A bombavető 178 fehér kenyéret dobta le Madrid számára, abból az alkalomból, hogy Franco tábornokot két év előtti választották államfővé. A kenyérral való bombázás este 6 óráig tartott és valamennyi repülőgép épségben tért vissza állomáshelyére.

(P. I.) A felületes szemlélő hamar elkészül bírálataival, amikor ezt a hírt elolvassa: reklám ez csak, ha még a legkedvesebb, legrokonszenvesebb formában is jelentkezik. Jó, legyen reklám. De új világ, új élet reklámja és hírnöke és ez az új világ, amely tulajdonképpen régi és mindig új, megérdemli azt, hogy gondolkozunk felette.

Mi már készen kaptuk azt a gyökerében téves közfelfogást, hogy az élet profán és különösen az élet gazdasági, politikai oldala független a „kicsinyes vallás-erkölcsi gátlásoktól“. Az a lehetetlenül ostoba hit, hogy a vallás — és vele együtt az erkölcsiség is — magánügy, különösen tehát a gazdasági és politikai életben érezte hatását.

Elég itt csak arra rámutatni, hogy senki sem szigetelheti el életfelfogását, magánéletét a közösségi élettől, mert ez a kettő egybefolyik. Nem a közéletéről szöveg, mert ez többé-kevésbé szinpadai szereplés. A közösségi élet pedig a magánéletek sokszorosán érinthető és ésszövődő szálaiból tevődik össze.

A téves felfogás mégis csak hódított — hiszen kedvezett az emberi gyarlóságnak — és így alakult ki az „erkölcsi gátlások“ nélküli gazdasági és politikai élet. Így ismerhettük meg azokat a közéleti nagyságokat, akik magánéletükben talán „jámbor templomlátogatók“, vagy koldusfilléroszatógatók voltak, de az üzleti életben tudtak ezrek sorsával könyörtelenül játszó üzletemberek lenni. Így ismerhettük meg a politikai élet nagyjait, akik egyéni „jámorságuk“ mellett vallás- és erkölcs-ellenes állami intézkedésekhez járultak hozzá, vagy még elindító is voltak.

A vallási és erkölcsi elvek tiszteletbentartását és érvényesítését ezzel a torz kettősséggel csufolták meg. Nem lehet tehát azon csodálkozni, hogy a képmutató „jámorság“ elvesztette hitelét még a komoly keresők előtt is. Az Evangélium törvényeit a hibás vágányra futott közfelfogás szerint az ügyefogyottak, a kitagadottak, a másodrendűek olcsó vigasztalása gyanánt bírálták el. Azt azonban be kellett látnia minden gondolkozónak, hogy az életet mégis a fölösleges tehernek és nyűgnek kikiáltott evangéliumi törvények tették elviselhetővé. Mert vallási és erkölcsi „gátlások“ nélkül az élet könnyen „mindenki harca mindenki ellen“ lesz. Izelítőt kaptunk belőle. Azonban a szívekbe vésett gátlások és az öntudat rejtekeibe visszahúzódott keresztény életelvek valamennyire tisztességgé és türethetővé tették az életet. A keresztény hősiességet és áldozatoságot, a türelmet, az engedékenységet, a következetességet valóban tervszerűen mindenütt el-

AZ UJ RÁDIOELEM.
legelőnyösebben ismert
ÜVEK R. T. Timisoara,

kellemes meglepetéssel
megújítottak és a rádióknak.
Ezen gyár az elemtechnika legújabb vívmányaként egy újfajta, kivételesen nagy kapacitású elemet konstruált és hozott piacra, amely teljesítő és raktározó képesség tekintetében minden eddig ismert kísérletet jóval felülmúl. Az új elemek

„DURA-IDEAL“

néven kerültek forgalomba, formájukban valamivel nagyobbak és speciálisan telepes rádiók részére szolgálnak. Ezen elemek rövid ideje vannak a piacon, de már is óriási keresletnek örvendenek. Hogy olvasóinkat ezek kivételesen nagy teljesítőképességéről tájékoztassuk, megemlítjük, hogy kapacitásuk normális igénybevételnél körülbelül 600—800 üzemóra és 20 M. A. megterhelést bírnak el. Kétségen felül áll, hogy az új típus rádiók részére a legideálisabb elem, mely körülményre i. t. olvasóink figyelmét felhívjuk. A DURA-IDEAL minden viszonteladónál kapható, technikai felvilágosítással készséggel rendelkezésre áll az UZINELE DURA S. A. Timisoara.

hallgatták, pedig sokszor okulhattunk volna belőle. Mindnyájan emlékszünk még nagy Apponyink alakjára. Azt is tudjuk, hogy menynyi megaláztatást, rosszindulatú megbántást kellett elviselni olyanoktól, akik még vágyaikkal sem tudtak volna az ő szellemi és erkölcsi magaslatára emelkedni. Pedig Apponyi gróf alakja csak kis epizód a világ forgatagában. De már nála is megsejthetjük, hogy éppen az erkölcsi elvek főszege természetrajzához tartozik a tirelmes, kitartó kiválás. Érvényesülésüket csak késleltetni, gáncsolni, rejtegetni lehet, de megakadályozni nem. Egy merész megsejtés azután világarányokban tárja elénk az Egyház egyik alapvető vonását, a történelem változásában és az emberi tevékenység sokszor csapongó sodrában szilárd, biztosan győző megállását. Pedig a gyöngeségnek kikiáltott vallás-erkölcsi elvek alapján áll.

Vannak a történelemben olyan időpontok, amikor keresgélés nélkül is tapinthatóvá válnak ezek a történelemalakító gyöngeségek.

Eiféltől kakas-szóig

Írta: Szondy Margit

A költő hazaindult. Végigsétált az alvó falun. A falu végén lekanyarodott jobbfelé egy gyalogösvényre. Már későre járt az idő. A hold magasan lebegett az égbolton. A tücsök zengése buzatáblák csendesen pihegtek fényében és szinte ütemesen ringatták magukat a szelid éjszakai szélben. A költő végigsétált a buzaföldek között és elérkezett a falusi temetőhöz. Nem volt babonás ember. Nem hitt a kísértetekben. Félni se szokott. Különben is olyan sokszor elment már a temető mellett. Sose félt. Még komor szélviharos éjszakákon sem, amikor távoli villámlások fényei fenyegetőztek a felhőkön.

Most mégis megállt a temető kapujánál. Rátámaszkodott a léckapura és elnézte a holdfényes keresztet. Milyen csendes és milyen szelid. Mennyire nincs benne semmi félelmetes. Kísértetek nincsenek. A kísértetek a felizgatott képzelet játékaiból születnek. Valaki, aki fél tőlük, talán kóbor kísértetnek nézné azt a nyírfát, ott az orgonabokrok közt. A törzse úgy fehérlik, mint egy menyasszony szemfedője. Amott jobbra sem halottak intgetnek, csak az öreg plébános sírján hókol egy ciprusbokor ága. Balra egy friss siron halkán zörren a száraz koszoruk dombja. Megremeg egy kicsit. De nem hazajáró lélek akar sírjából kikelni. Nem. Nyul, vagy egy egér, vagy gyík talán. A halottak pihennek a föld alatt.

Nagyon jól tudta a költő, hogy a halottak

Nemcsak magukkal sodornak, irányítanak és alakítanak, hanem határozott hangon követelik érvényesítésüket. Ugy látszik, ilyen fordulóhoz érkezünk.

A legutóbbi békekövacsolás is erkölcsi értékek érvényesítését jelenti. Igazság, jog, szeretet, megértés játszott ott a főszerepet, akár mennyire is az érdekek és az államférfiak munkája voltak láthatók. Ez a hang ma már mindenütt hallatszik.

Sumner Welles amerikai képviselő egy, — a napokban elhangzott rádióbeszédében az állandó, szilárd béke feltételül a következő elveket sorolta fel: az adott szó szentsége; más országok belügyeinek tiszteletbentartása; a nemzetelérések békés kiegyenlítése és a szerződések módosítása szükség szerint békés úton inkább a méltányosság alapján, mint az erőszak, vagy az erőszakos fenyegetések útján; más

nemzetek jogainak tiszteletbentartása legalább olyan mértékben, mint amennyire a saját érdekeihez ragaszkodik valaki. Talán még világosabb és alaposabb lett volna egyszerűen azt mondani: az emberi méltóságnak megfelelő egyéni és közösségi élet Isten törvényéből, a felebaráti szeretet nagy parancsából fakad.

A madridi „kenyérbombák“ is ezt a fordulatot jelentik. A kenyér üzenete a megbocsátás, a béke, a szeretet üzenete. Ez az üzenet erősebb, határozottabb, mint a legpusztítóbb bomba szörnyű robbanása. Különösen akkor, ha választ jelent a kődobásra. Azt az üzenetet hamarabb megértik, mint az erőszak szavát. Mert végeredményben a szeretet erősebb a hatalmál is. A megcsúfolt erkölcsi értékek ezen a címen kelnek ki abból a sírból, amit nemzedékek egész során át ástott nekik egy elvakult emberiség. Kikelnek a sírjukból és ujjaépítik a világot.

Szabó Béni a magyar iparosság fontos szerepét és az önképző művelődés nagy jelentőségét fejtegette

Fennállásának ötvenéves jubileumát ünnepelte a nagyenyedi Iparos Önképzőkör

Nagyenyedről jelentik: Nagy ünnepségek keretében ülte meg a nagyenyedi Magyar Iparos Önképzőkör, az erdélyi magyar iparosság egyik legrégebbi művelődési egyesülete fennállásának ötvenedik évfordulóját. Az ünnepségeken a helyi intézményeken és egyesületeken kívül a környék iparosegyesületei is képviselték magukat. Résztvettek a jubileumon dr. Inczedy-Joksman Ödön, a Romániai Magyar Dalosszövetség elnöke és Szabó Béni, volt képviselő, a brassói iparosság kiváló vezetője is.

A jubileumi ünnepségeket díszközgyűlés vezette be, amelyet Bakó Károly építész, a kör elnöke nyitott meg. Az egyesület ötven esztendőjének történetét Spangenberg Albert főtitkár ismertette. Szabó Béni ünnepi beszédében az iparosság fontos szerepéről s az önképző művelődés nagy jelentőségéről beszélt. Arra buzdította az iparosságot, hogy a gépek verse-

nyében szorgalommal, becsülettel s a maga ízlésének fejlesztésével igyekezzék megállni a helyét.

Ezután felavatták a jubileumi márványtáblát, megkoszorúzták az egyesület zászlóját. Az üdvözlések során a város nevében dr. Georgescu polgármester, az egyházak nevében Kovács Pál, Huszár Jusztin és Riffeld Márton, a Dalosszövetség nevében dr. Inczedy-Joksman Ödön fejezték ki szerencsekívánataikat. A díszközgyűlést követő közebéden Bakó Károly, dr. Szabó András, dr. Inczedy-Joksman Ödön, dr. Harmath János, Incze István és Huszár Jusztin tartottak pohárköszöntőket. Este művész hangverseny fejezte be az egyesület ünnepét, amely az egész várost megmozgatta.

A díszközgyűlés üdvözlő táviratot küldött Papp Danila gyulafehérvári királyi helytartónak.

nem járnak éjfélről kakasszóig ijesztő fehér lepkeben, s most mégis érezte, tudta, hogy mellette áll valaki. Valaki, akit nem látott jönni, csak egyszerre tudta, hogy itt van. Nem félt tőle és mégis finom remegés futott át testén, mikor a látomás felé fordult.

Parasztlány volt. Barna haja kétfelé fésülve, két hosszú fonatban csüngött vállára. Virágos pruszlikot viselt és piros kötényt. Lába pedig meztelen volt. Ő is a kapura támaszkodott.

— Kísértetek, ugy-e, nincsenek? — szólalt meg egyszerűen, mint aki folytatja a költő magányos beszélgetését. — Tudod, hogy nincsenek? Én azt hiszem, vannak. Csak nem itt tanyáznak. Ugy-e, tudod, hogy nem a temetőben laknak, nem a sírok mélyén lappanganak a napfény elől, hanem a lelkünk sötét mélyén fészkelnek. A néhez emlékek. Azoktól félünk. Magunktól. Mi magunk vagyunk a kísértetek. Félünk tőle, hogy számonkérjük magunktól azokat, amiket már nem tudunk jóvátenni. Ezek élednek fel, ha a temetőt látjuk az éjszaka órájában. Ha felélednének a halottak és számonkérnének titkainkat, amikről az élők nem tudnak, de ők talán kiolvasták lelkünkéből. Nem lenne kedved velem jönni? Átszökni hozzám? Kibékíteni őket. Megnyugodva térni vissza ide, a való világba.

A költő a homlokát simogatta, úgy akarta elhessegetni a csábítást.

— Örült gondolat! Átszökni a tulra? Kiengeztelné a kísérteteket, akik nincsenek? Hogyan lehet azokat meglátogatni, akik nincsenek?

— Tudod, hogy vannak. A szíved mélyén. Jöjj. Látogassuk meg őket! Nyisd ki a lelked kapuját, hadd tóduljanak elő. Engedd ki őket, ne

félj tőlük, nézz a szemükbe. Ne szorisd le őket a mélybe, a sötétbe. Vedd el a kezéd.

A költő csak most vette észre, hogy kezét görcsösen szorítja a szívére. És megfélemedve érezte, hogy egy ellenállhatatlan erő vonja el onnan a kezét. Mély sóhaj tört fel melléből. Mintha láthatatlan alakokat lehelt volna ki.

— Megbolondultam talán. Vagy az is lehet, hogy meghalok és ezek az érzések az agónia látomásai, — gondolta. — Mert kísértetek nincsenek. Nincsenek, nincsenek!

Most már hangosan kiabálta és fogai összekoccantak. Az orgonabokrok szétváltak és ott állott a lombok között Vera.

— Mit tettél — suttogta és könnyeit törölgette. — Most már mindent tudok. Minden titkot. A többiek is mind tudják. Nézd, itt vannak. Mária, Emma, Magdolna, Judit.

— Nem. Nincsenek, nincsenek.

— Itt vagyunk, — ütögette egy szellemkéz a vállát.

Az utakon is mind ott sétálgattak, akiket megbántott. Akikkel szemben eltitkolta azt, amit ellenük vétett. Nem szólt, nem panaszkodik most már egyik se.

— Látod, egyik sem haragszik rád — szólalt meg mellette a parasztlány — mind megbocsátott neked. A halottak nem tudnak haragot tartani. A gyűlölködés az élőké.

Hirtelen a látomásokhoz fordult:

— Ugy-e, megbocsátottatok neki?

És a lelkek bólintgattak szó nélkül.

— Van-e, aki haragszik rád?

Nem volt egy se. Nem jelentkezett egyik sem.

— Mégse bírok a szemükbe nézni! Nem ha-

Daladier beszámolója a francia parlamentben

— Tudósításunk folytatása az első oldalról —

Ez csak attól függ, hogy a lengyel és magyar népcsoportok ügye is rendezve legyen, s Daladier reményét fejezte ki, hogy ez is igazságosan és becsületesen meg fog történni.

Elismeréssel szólott Daladier a Mussolini szerepéről, s aztán arról beszélt, hogy a franciáknak a németekkel szemben való korábbi ellenségeskedése nem zárhatja ki a németek iránti megbecsülést. A két nép hős ellenfél volt egymással szemben, de éppen azért nem tagadhatja meg az egymás iránti megbecsülést, aminek megindult már az erős lelki folyamata.

— Tartós békét akarunk létesíteni, — mondotta Daladier. — Barátságot akarunk, de nem a régi barátságok helyébe, hanem azok mellé. Szünjenek meg az országon belül az üres vitatkozások. Minden francia álljon a béke és a haladás szolgálatába.

Ezután a miniszterelnök kívánta, hogy a müncheni egyezmény kérdésében tett összes interpellációkat vonják vissza. Kérte a házat, hogy helyeslően vegyék tudomásul a kormány tényleg a müncheni egyezmény létrehozatalában. Együttal fölvetette a bizalmi kérdést.

Erre megindult a szavazás és ennek eredményeképpen 535 képviselő bizalmat szavazott a kormánynak, 75 szavazat pedig a bizalmi indítvány ellen szólt. A bizalom ellen szavazott 73 kom-

munista képviselő és 2 más pártállású.

A nagyjelentőségű szavazás után hosszabb ülési szünet következett, s aztán a kormány részére december 31-ikéig adandó pénzügyi felhatalmazás tárgyalását tűzték napirendre. Kimondták a javaslat sürgősségét, mire a pénzügyi bizottság azonnal összeült, hogy a javaslatra véleményét megszerkessze. Ez a kérdés a pártok kebelében új megbeszéléseket tett szükségessé, s ezek különösen a szociáldemokrata pártban igen drámai lefolyásuk voltak.

Ejszakai ülés a parlamentben. Daladier ismét felveti a bizalmi kérdést

Párizsból jelentik: A kamara pénzügyi bizottsága késő este kezdte meg tárgyalni a pénzügyi felhatalmazásról szóló törvényjavaslatot. A pénzügyminiszter és miniszterelnök felszólása után az ülést felfüggesztették, majd az éjszakai órában folytatták. A szünetben a bizottság egyik tagja kijelentette, hogy Daladier igen határozottnak mutatkozott és erősen ragaszkodott ahhoz, hogy a törvényt még az éjszaka megszavazzák. Hangoztatta, hogy fölveti a bizalmi kérdést és inkább lemond, mint-hogy beleegyezzék a döntés elhalasztásába. Elvben ő maga is ellenzi a felhatalmazást, de a körülmények miatt kénytelen elismerni annak szükségességét.

Franciaország elismeri az olasz birodalmat

A francia minisztertanács köszönetét fejezte ki Mussolininek a müncheni egyezményért

Rómából jelentik: Párizsi jelentés szerint kedd este, röviddel a képviselőház ülése előtt, Daladier miniszterelnök magához kérelmezte az olasz ügyvivőt és közölte, hogy a minisztertanács egyhangulag elhatározta, hogy Mussolininek kifejezi a francia kormány és nép háláját a közvetítésért és a béke érdekében Münchenben kifejtett nagy és értékes munkájáért. A minisztertanács kifejezte azt a Franciaországot átható akaratot is, hogy haladéktalanul normalizálja a diplomáciai viszonyt a két ország között és ennek érdekében minden kikötés nélkül francia nagykövetet küld ki, III. Victor

ragasztanak, de tudják a tetteimet, a tudatuk nem semmisült meg, tudják, hogy gonosz voltam hozzászólásuk.

— Hiszen téged nem is a lelkiismeret bánt. Lám, a te kísértő lelkeid nem a bünbánatból születtek. Te hiu vagy. A hiúságod gyötör. Csak a gőgöd szenved, hogy nem tudhatod magad feddhetetlennek, hibátlannak. A lelket a gőg nyomja. Gyere, tedd le a terhed. Nézd, ott fehérlik a kereszt, rajta az Ó alakja. Gyere, tedd le lábaid elé a gőgödet. Jöjj, térdelj eléje. Jöjj, nézd, int feléd. Nézd azt a kegyelmet, ami a halottak kezéből alamizsna lenne és megalázna, az ő kezéből nem szégyen elfogadni. Az Ó bocsánata felé, mindent eltöröl és újra tisztává tesz.

Nem tudta, hogy történt. A kapu kinyílt előtte, odatámaszkodott a feszülethez és térdreborultan imádkozott. Béke volt a szívében. Aztán sokára felemelte a fejét. Ocsudva nézett körül. Senki sehol. Virradt. Harmat ragyogott a lombokon és a füveken.

Zavartan állott fel.

— Nehéz álom? Kusza gondolatok?

Rigófütyt felelt a kérdésére. Térdét porolgot a fakó világosságban.

— Ebrenlét volt — határozta el magában — ebrenlétben egy szép álom. Álom. Persze az. A logikát nem lehet megcsalni. Ami egyszer megtörtént, az nem változtatható. A multat nem lehet eltörölni. Ez az okozatiság törvénye. Pedig jó lenne, ha ez való lenne, de hát ez álom, fantázia, mint a kísértetek.

Indult haza. A szíve ismét nehéz volt. A madarak már harsogó kórusban kiáltottak.

Egy harmatszópp gördült végig a bádög Krisztus arcán.

Emanuel király és császár kormányához.

Párizsból jelentik: Bonnet francia külügyminiszter hivatalosan közölte Prunas olasz ügy-

Az angol főrendiház külpolitikai vitája

Csehszlovákia semlegesítését sürgetik. — A magyar kérdés és a dunai értekezlet összehívása is szóba került

Londonból jelentik: A felsőház külpolitikai vitájában kedden elsőnek lord Samuel szólalt fel. Hangoztatta, hogy Csehszlovákiát Svájc mintájára semlegesíteni kell.

Lord Baldwin köszönetet mondott Chamberlainnek, amiért elutazott Németországba és megmentette a világbékét. Hangoztatta, hogy az ország nem foglalkozhat a világtörténelem legnagyobb katasztrófájával.

Lord Crave a Csehszlovákia elleni egyéb követelésekkel foglalkozva hangoztatta, hogy Magyarország fenforgó körülmények között ügylátszik kész kellő mérsékletet tanúsítani ügyeinek teljesítésénél.

Henderson Arthur szerint most, hogy Csehszlovákia és Lengyelország közötti vita elintézését

nyert és talán nemsokára elintéződik a csehszlovákia és Magyarország közötti vita is, össze lehetne hívni a dunai értekezletet, a dunai államok közös politikai és gazdasági kérdéseinek megbeszélésére.

Maugham lord-kancellár a kormány nevében kijelentette, hogy Anglia nem adott át semmi területet és semmire sem kényszerítette a cseheket, csak azt közölte Prágával, hogy Anglia, vagy Franciaország, de Oroszország sem menthetné meg Csehszlovákiát ellenséges betöréstől. Angliát és Franciaországot majdnem örvény szélére sodorták azok a közös erőfeszítések, hogy megmentsék az elpusztulástól azt az országot, amelyet egyáltalán soha nem lett volna szabad megteremteni.

A vitát szerdán folytatják.

Új kormány alakult Prágában

Továbbra is Sirovy tábornok a miniszterelnök. — A szlovák miniszter kiharadt. — Krofta helyett más lett a külügyminiszter

Prágából jelentik: A Sirovy-kormány lemondott. Illetékes körök kijelentették, hogy csupán formáságról van szó, mely a kormány átalakulását előzi meg.

A kormány lemondását Benes elnök elfogadta és újra Sirovy tábornokot bízta meg kormányalakítással. Az új kabinet kedd este már meg is alakult.

Miniszterelnök és nemzetvédelmi miniszter: Sirovy tábornok.

Külügyminiszter: Chvalkovszky, római cseh követ.

Belügyminiszter: Czerni.

Kereskedelemügyi miniszter: Karvas.

Földművelésügyi miniszter: Feuerabend.

Igazságügyi és unifikációs miniszter: Fainor, a legfelsőbb bíróság elnöke.

Népjóléti és egészségügyi miniszter: Zenkl.

Pénzügyminiszter: Kalfus.

Közmunkaügyi: Husarek tábornok.

Póstaügyi miniszter: Kaidos tábornok.

Propagandaügyi miniszter: Vavrecka.

[Türkanélküli miniszter: Bukovszky, a Szokol egyesület országos elnöke és Parkany.

Az új kormány névsorában a szlovák néppárt egyetlen tagja sem szerepel. Csernák, aki az előző kormányban képviselte a pártot, kedden beadta lemondását, miután ultimátumszerűen követelte, hogy Szlovénia közigazgatásának a legrövidebb időn belül adják át a szlovák néppárt kiküldöttjeinek.

A szlovákok és ruthének szintén önrendelkezési jogot akarnak

Rómából jelentik: A Tribuna az Amerikában élő szlovákok és ruthének köréből azt az értesülést szerezte, hogy az amerikai szlovákok

viszont a francia kormány elhatározását, hogy nagykövetet küld Rómába.

Párizsból jelentik: A képviselőház folyosóján elterjedt hírek szerint 48 óra belül kénytelen fogják a működési engedélyt az olasz kormánytól a Rómába kiküldendő nagykövet számára. Valószínű, hogy François Poncet, jelenlegi berlini nagykövetet küldik Rómába. (François Poncet 1931 óta képviseli Franciaországot Berlinben.) Ebben az esetben Noel, varsói nagykövet kerülne Berlinbe és Paux volt bécsi követet neveznék ki Varsóba.

Élénk megelégedés Olaszországban

Rómából jelentik: A francia kormány elhatározását, hogy ismét normalizálja a diplomáciai viszonyt Franciaország és Olaszország között, olasz körökben élénk megelégedéssel vették tudomásul. Ez a megelégedés annál nagyobb, mert nem kételkednek abban, hogy a francia kormány elhatározása Londonnal egyetértésben történt, ami nyilvánvalóvá teszi, hogy rövidesen Anglia is elismeri az olasz birodalmat.

Litvinov Párizsban a francia-orosz egyezmény további sorsa iránt érdeklődött

Párizsból jelentik: Litvinov szovjet külügyi népbiztos Genfből hazatérőben kiszállt Párizsban és hosszabb megbeszélést folytatott Bonnet francia külügyminiszterrel. Litvinov főként a francia-orosz egyezmény jövőbeli sorsá iránt érdeklődött. Hír szerint családostan nyilatkozott a müncheni egyezményről és nem titkolta, hogy elégedetlen a szudéta-német követelések teljesítése miatt. A megbeszélések kiterjedtek a kollektív biztonság problémájának egész anyagára és valószínűleg szóba került a francia szándék is, hogy a jövőben inkább a kétoldali szerződések megkötésére helyeznek súlyt.

CORSO (volt Heyman) nagy filmek mozgójanak naptára

OKTOBER
6. csütörtök
7. péntek
8. szombat
9. vasárnap
10. hétfő

Mindennap:

DEANNA DURBIN és LEOPOLD STOKOVSKY világlágere

100 FERFI és 1 LEANY

Rendezte: KOSTERLITZ Producer: JOE PASTERNAK

előadások mindennap 5, 7 és 10 órákor, szombaton és vasárnap d. u. 3 órákor
és vasárnap délelőtt 11 órákor. Román Jurnal és Eclair Jurnal

Következő műsorunk: Az idei francia filmgyártás gyémánt filmje **Az éjjeli menedékhely** Gorkij klasszikus regényének filmváltozata

és rutének megkérdése esetén feltétlenül a Magyarországgal való önkormányzatos együttműködés mellett döntenek. Az amerikai szlo-

vákok máris erőteljesen követelik a csehektől való teljes elválást és az önrendelkezési jognak népszavazás útján való gyakorlását.

A csehek visszavonulása a magyar határmentéről

Lengyel intézkedés a cseh koronával való üzérkedés kizárására

Balassagyarmatról jelentik: A csehek a határ mentén általánosságban megkezdték az elvonulást. A tótygarmati Bata-üzlet, továbbá a csendőrség és posta berendezését gépkocsikon és kocsikon elszállították az ország belsejébe. A fedezékek és drótkadályok építését abbahagyták. A magyar és a szlovák nemzetiségű katonák megtagadták az engedelmességgel felelősséget. A jelek arra mutatnak, hogy a csehek mindenütt visszavonulóban vannak. A cseh katonaság élelmezése fogyatékos. Az éhez-

katonák a falvak lakosságától kérnek enni-valót.

Varsóból jelentik: Az Olsa-vidék visszahagyásával kapcsolatos nyereszkedés megakadályozására a kormányelnök rendeletet adott ki, mely megtiltja a cseh koronának Lengyelországba való bevitelét. Mint megbízható forrásból közlik, Lengyelország az új cseh határokat biztosító nyilatkozatot csak akkor teszi meg, ha a magyar kérdést és az önrendelkezési jogot követelő valamennyi nem cseh népcsoport ügyét elrendezték.

A közönség felvonulása Averescu tábornagy ravatalánál

A francia és olasz kormány részvétlívirata

Bucuresti. Saját tud. Averescu tábornagy ravatalához kedden egész nap hosszú sorban zarándokolt a gyászoló közönség. A csapattek, az intézmények, hazafias egyesületek, hivatalok és a nagy halott volt barátai számos koszorút helyeztek a koporsója elé. Koszorút küldtek: a miniszterelnökség és külön több miniszterium; Trancu-Iasi, Gh. Bratianu és mások.

A hadügyminiszter napiparancsot adott ki, amely megörökíti Averescu tábornagy nevét. Az ő neve — írja a napiparancs — egybe van kötve a világháborúval, amelynek folyamán a nagy mártírság csatában megfutamította az akkori idők leghatalmasabb hadseregét. A napiparancs elrendeli, hogy a hedsereg Averescu tábornagy

emlékének azzal fog hódolni, hogy csütörtökön délután 17 órákor minden tevékenységet szüneteltet és egy percig minden katona csendes elmélkedéssel gondol az elköltözöttre.

A család és a kormány címére igen sok részvétlívirat érkezett a keddi nap folyamán. Így a hadügyminiszter tegnap kaptja meg Daladier francia miniszterelnök és Badoglio olasz tábornagy, továbbá az olasz hadügyminiszterium részvétlíviratait.

Pontosan kidolgozták már a tábornagy temetésének programját. A kormány képviselőjében Argeseanu hadügyminiszter, Paul Teodorescu légügyi és tengerészeti miniszter és még három miniszter, illetve alminiszter vesz részt.

A kormány fontos minisztertanácsai ülést tartott

A miniszterelnök méltatta Averescu tábornagy érdemét. — A külügyminiszter beszámolt a genji Népszövetségről. — A pénzügyminiszter jelentést tett a lefolyt költségvetési félévről

Bucuresti. Saját tud. Kedden este minisztertanács volt Miron Cristea patriarcha elnöklése alatt, amelyen minden miniszter részt vett, a lasiban lévő Iamandi kivételével. A patriarcha-miniszterelnök méltatta Averescu tábornagnak, mint katonának és államférfiúnak az érdemeit és a minisztertanács egy pernyi csendes elmélkedéssel hódolt az elhunyt hadvezér emlékének.

Ezután Petrescu-Comnen külügyminiszter informálta a minisztertanácsot azokról a kérdésekről, amelyek a Népszövetség most lefolyt ülészakán napirenden voltak.

Mircea Canciov pénzügyminiszter ismertető előadást tartott a költségvetésnek az első hat hónapban való végrehajtásának módjáról és megállapította, hogy az 1938—39. évi költ-

ségvetés előirányzatait kielégítően sikerült megvalósítani.

A CSEHSZLOVÁK KORMÁNY ATALAKULÁSA ÉS A MÜNCHENI EGYEZMÉNY A ROMÁN SAJTÓBAN

Bucuresti. Saját tud. A „Curentul” a csehszlovák kormány átalakításáról szóló hírek kapcsán megjegyzi, hogy az új kormány az állam új külpolitikai tájékozódását célzó tanácskozásai során olyan határozatai is lesznek, amelyek közelebb érintik a kisantantot.

Az „Universul” tárgyilagos hangú cikket ír a csehszlovákiai kisebbség kérdéséről. A müncheni egyezménynek — írja az Universul — morális kényszerítő ereje van, ami alkalmas arra, hogy a kérdést gyors és békés megoldáshoz juttassa. A békés megoldás gondolata egyezik mind a két kormány felfogásával, sőt a magyar követeléseknek is békés jellege van.

Köd és szomorúság

*

Ismerem ezt a különös érzést. Lépkedsz az utcán, gondtalanul és vidáman és hirtelen valami megmagyarázhatatlan, oktalannak tetsző szomorúság, valami zsongó fájdalom vesz rajtad erőt. Keresed az okát, kutatod, hogy mi indította el. Micsoda mélyre nyelt bánat tört fel belőled, ilyen váratlanul, ilyen rajtaütészerű gyorsasággal. Mi az oka ennek az elviselhetetlen szomorúságnak, hol tapadt beléd, mint a bojtornán, mióta hurcolod magaddal s micsoda rejtett kiszámíthatatlan úton szivárgott most elő, mint valami titokzatos mérge? És nem tudsz feleletet adni.

Csak azt érzed, hogy valami ólmos zibbadtság lepelt meg, fáradt és levert lettél, elfelejtetted, hogy miért indultál el hazulról és észreveszed, hogy céltalanul bolyongsz az utcán. Idegeneknek emelsz kalapot és elfelejtesz köszönni az ismerősöknek. Zavart vagy és valami belső nyugtalanság remeg fel benned. Aztán azt is észreveszed, hogy nemcsak te vagy szomorú, hanem körülötted is szomorú minden... Fénytelenek a tárgyak, ködösek és szürkék az utcák. A levegő nyirkos, a hangok bántóan és fületsértően élesek.

Igy csatangolsz hosszú ideig, ettől az idegen nyugtalanságtól hajtva s egyszerre azon veszed észre magadat, hogy kint vagy valami ligetben, vagy ott csavarogsz a sétatéren. Fáradt vagy és leülsz egy padra. Gondolatok nélkül nézel a levegőbe. Nem látsz és nem hallasz semmit. Nem látod, hogy elsárgult falevelek hullonganak az ágakról, hogy kékes köd borong a Kálvárián és az ökönyál finom selyemszála ott uszkálnak a levegőben. Nem érzed a must mézes illatát, amely tova illan dohos présházák, pincegádorokból és megcukrozza körülötted a levegőt. Csak azt érzed egyre, hogy fáradt és szomorú vagy és nem tudod, hogy miért. És a szomorúság szürke pókhálószerűen lassanként egészen behálózna.

Igen, ismerem ezt a fojtogató érzést, ezt az indoktalan szomorúságot, amely fájóbb és nehezebb minden egyéb szomorúságnál. Lever és megbénít, guzsbakóti a lelkedet, a gondolatnéd. Ott ülsz egy ligeti padon és fogatart, lenyűgöz ez a megnevezhetetlen, ostoba szomorúság. Céltalanok, kilátástalanok találsz mindent és nincs erőd hozzá, hogy összeszedd széthulló gondolataidat, felkerekedj és elindulj, egy meghatározott cél irányába. Csak gubbasztól fáradtan és reménytelenül ennek az alakatlan szomorúságnak a súlya alatt, amely úgy nehézkedik reád, mint ólomgombokkal körülkötött háló. Ülsz és magad elé révedsz s már ahhoz is fáradt és ernyedtet vagy, hogy szomorúságod okát keressed. Megadó magad ennek a reménytelen szomorúságnak s már már úgy érzed, hogy nem is esik rosszul ez az egyenletes és tompa fájdalom. S, ahogy ott ülsz a hangtalan zsongásban, a megüvegesedett csöndben, hirtelen összerendezsz. Valami élesen koppan. Egy vadgesztenye hullott a padra.

Megborzongsz, fázol. Összébuzod a felöltődöt. Aztán fölkerekedsz és tétova, bizonytalan léptekkel hazafelé indulsz. Otthon bezárod az ablaktáblákat, körül nézel a szobában és nem tudod, hogy mihez kezdjél. Leülsz. Hosszasan és tanácstalanul magad elé nézel és hangtalanul kimondod:

— Ősz van.

Béltoky László.

SCHÜTZ ANTAL DOGMATIKA

A katolikus hitgazságok rendszere. Új, bővített kiadás, két kötetben, Fűzve 900 Lei és portó.

**Gyomor- és bél-
betegségek ellen**

GASTRO D.

kapható minden gyógy-
szertárban és drogériában

Svájc elnöke a francia-német végleges kibékülésért

Luganoból jelentik. A luganoi (Svájc) vársárcsarnok felavatási ünnepségének alkalmával Motta szövetségi elnök nagy beszédet mondott, amelyben megemlékezett az európai béke négy nagy vezéralakjáról, Chamberlainről, Hitlerről, Mussoliniról és Deladierről.

— Adja az Isten — mondotta Motta elnök — hogy Deladier és Hitler barátságos találkozója a két hős nép, a francia és a német nép, végleges kibékülésének legyen a kezdete.

Katolikus egyesületek közös találkozója Mikefalván

Mikefalváról jelentik: Bencze István főesperes lelkes kezdeményezésére Eperjessy Béláné, a kerületi Nőszövetség elnöknője, előadás-sorozatokat rendezett a Mikefalva környékén elterülő gyönyörű parkjában. Az előadásorozat jelen voltak a közeli falvak katolikus vezetői teljes számban, valamint a környékbeli közösségek számos vezetőegyesége. Köztük megjelentek: Pekry Sándorné, a dicsőszentmártoni Oltáregylet elnöknője, gróf Haller Istvánné, dr. Stömpl Istvánné, dr. Gyárfás Elemér, Pekry Géza, dr. Strömpl István és még számos előkelőség. Az Oltáregylet, Leányklub, Katolikus Népszövetség és Népszövetség közreműködésével minden fontosabb társadalmi kérdés (katolikus akció s különösen a falvakban végzendő jótékony munka) napirendre került.

Hogy a kurzus még impozánsabb és bővebb tárgyú legyen, Bencze főesperes a Küllő-kerület papságának és tanítóságának szokásos gyűléseit is ennek az előadásorozatnak keretében tartotta meg. Előadók voltak: dr. Gyárfás Elemér, Bálint József, a katolikus Népszövetség igazgatója, Eperjessy Béláné, Zakariás Flóra és Csátary Adél szociális nővérek, Bencze István főesperes, Pál Gyula helybeli plébános, és Brandner Sándor kezelőszentpáli plébános.

A már másodízben megrendezett kurzus erkölcsi és népnevelő kihatása felbecsülhetetlen. A két napra összesereglett érdeklődőket Eperjessy Béla és neje hagyományos vendégszeretetükkel halmozták el.

Ulster tartomány is csatlakozni akar a független Írországhoz

Az írek újabb nemzeti mozgalma

Dublinból jelentik: Egy idő óta újra élénk-ség tapasztalható Írország teljes függetlenségén dolgozó politikai körökben.

A gyűlések és értekezletek gyakoriakká lettek és a határozati javaslatok megegyeznek abban, hogy a szudéta-németek önrendelkezési jogának elismerése után a Britt Birodalom nem tagadhatja meg Ulster ir lakosságának függetlenségi óhaját sem.

Az ulsteri parlament nemzeti képviselői és más szervezetek tagjai is határozati javaslatot terjesztettek De Valera elnök elé, hogy Írország ügyét Európa arcultát jelenleg átalakító hatalmak ítéletére bizza, akik a barátságos együttműködés érdekében a megbékélés szellemét érvényesítik meg Írország belső kérdéseiben, mint Anglia és Írország viszonyában.

Az ir függetlenségi mozgalom újabb tevékenysége könnyen komoly nehézségek elé állíthatja Angliát. Az a tény, hogy az eddig angolhü Észak-Írországból lángolt fel újabban a függetlenségi mozgalom, azt mutatja, hogy a függetlenség gondolata teljesen megérett. Írországban egyébként az angol hűséget a protestáns egyház képviselte, s ennek hívei Ulster tartományban csoportosultak. A legutóbbi angol-ir kiegyezés során Ulsternek az új ir államtól való különállását és Angliához tartozását külön is biztosították. Az új ir szabad állam alkotmánya azonban fenntartja a lehetőséget, hogy Ulster is csatlakozhassék az ir országegységhez.

Ulster fővárosa, Belrast. Észak-Írországból az angolhü protestáns és monarchista gondolat központja, viszont Dublin, a független Írország fővárosa, a katolikus független gondolat központja. Ma már Belfast és Dublin nagyon sok kérdésben egy sikon áll és számíthat az új európai hangulat támogatására is.

Elismerte a Semmitőszék az esküt nem tett tisztviselők nyugdíj-jogosultságát

Bucurestiből jelentik: A Románia című fővárosi újság a Semmitőszék egyesült tanácsának egy igen fontos döntéséről számol be, mellyel

eldönt az esküt nem tett tisztviselők nyugdíjának, illetve nyugdíjjogosultságának régen vajdó ügye.

A Semmitőszék ugynevezett teljes ülési döntvénye azon erdélyi és bánági volt köztisztviselőket érinti, akik minisztertanácsi határozat alapján nyugdíjjogosultságuk elismerését kérték: dacára annak, hogy annakidején nem tették hűségessküt. 1930-ban minisztertanácsi határozat alapján nyugdíjbiztosítást szerveztek, melyek több tízezer volt köztisztviselőnek elismerték nyugdíjjogosultságát. Viszont a nyugdíjpénztár a nyugdíjigényléseket elutasította azzal az indoklással, hogy azokat, akik az esküt megtagadták, nem lehet köztisztviselőnek tekinteni és így nyugdíjat sem kaphatnak.

Az érdekeltek a nyugdíjpénztár határozata ellen fellebbezést jelentettek be az állami számvevőséghez,

amely a fellebbezők álláspontját fogadta el és kötelezte a nyugdíjpénztárt, hogy vegye fel a nyugdíjasok közé mindazokat, kiket a bizottságok elismertek. A nyugdíjpénztár ezen határozat ellen újabb perorvoslással élt a Semmitőszékhez. A Semmitőszék a teljes eljárást megsemmisítette és újabb határozatra utasította a számvevőszéket. A számvevőszék ismétlenül úgy határozott, hogy meg kell adni a nyugdíjat, de ezt a határozatot megint csak a Semmitőszéknél támadta meg a központi nyugdíjpénztár. Most ismét a Semmitőszék elé került az ügy, ahol teljes ülésben mondottak ítéletet és egyben megállapították, hogy

a minisztertanácsi határozat értelmében joguk nyílt az esküt nem tett tisztviselőknek is nyugdíjra,

de azt nem a nyugdíjpénztár köteles fizetni, hanem az illető község, város, megye, ahol a köztisztviselő szolgálatot teljesített.

Hitler, Mussolini, Göring, Ciano olasz külügyminiszter (Göringtől jobbra, félrehajtott fejjel a háttérben), Himler és Hess Rudolf a csehszlovákiai szudétavidék túlnulmányozzák a müncheni négyhatalmi értekezleten

EMBEREK ÉS TÁJAK

Egy ország, ahol minden ember – gazdag

Miért nem tud a zsidóság gyökeret verni Finnországban

Finnország, október hó.

Ne játsszunk könnyelműen a szavakkal! Először is kérdezzük: ki is a gazdag ember? Erre az angol azt mondja: Gazdag az, akinek állandóan egy font sterling van a folyószámláján. A finn közmondás szerint, *akinek csak 10 márka a feleslege: az a — szegény ember...*

Ezekből a „szegény emberekből” tevődött össze Finnország gazdagsága. De hogyan?

Aki az építést a háztetővel kezdte

A dolog ott kezdődött, hogy a mult század végén a helsinki egyetemen tanított egy fiatal, agilis tanár, névszerint dr. Gebhard Hannes. Beutazta a kulturállamokat, s mindenütt a kiskisgazdaság kérdéseivel foglalkozott. 1899-ben könyve is jelent meg a külföldi mezőgazdasági szövetkezetekről, melyben már a külföldi példákra hivatkozva bizonykodik, hogy a kisparaszt számára a vagyonszerzés egyetlen lehetősége az értékesítő szövetkezetbe való tömörülés. Jól figyeljünk a szóra! *Nem a termelő szövetkezetek megalakítását sürgette, hanem az értékesítőt.* Hogy miért? Ez mindjárt kiderül, jóllehet teljes ellenmondásnak látszik. Mert hiszen logikusan gondolkozva, egészen világos az ellenmondás: Hogyan akarjon valaki értékesíteni, aki nem a termelési szövetkezetekből indul el. Azt mondhatnánk, hogy ez olyasmit csinál, mint aki először a háztetőt építené meg, hogy az alá kezdje rakni a fundamentumot és a falakat! *De éppen ez lett az eredmény nagy titka és ez az, amire annyira érdemes felfigyelni.* Hogy miként jutott erre a gondolatra?: azt kell hinnem, hogy az akkori orosz uralom és elnyomás volt az oka. *A cári uralom teljes hatalmát érezte a mult század végén a kultúrára annyira hajlamos finnek felett. Semmiképpen nem volt inyére, hogy a finnek fejlődjenek, gazdagodjanak. Inkább szegényre igyekezett tenni a népet, hogy szolgálásra kényszerítse.* Eleinte tehát burkoltnak kellett hozzá kezdeni: egy csucs-szervezetet kellett alkotni, afféle elméleti oktatás jellegűt, mely még csak a nép gazdasági boldogulásának általános jelzőszavával kezdte meg elméleti oktatását, s előkészületeit a gyakorlati életre.

Az értékesítés agitátorai

Amint mondtam, Gebhard tanár legelőször a tetőszerkezetet építette meg. Pellervo-nak nevezte, ami a finn nép nagy nemzeti hőskölteményében: a Kalevalában a bőség istenét jelentette. Ebben az iskolában, amely afféle szabad-egyetem volt, eleinte csak kevesen, később mindig többen jelentek meg és kezdtek hinni Gebhard tanárban, aki azt tanította, hogy egy olyan országban, ahol kevés a falu és a tanyarendszerrel gazdálkodik a lakosság, nem azzal kell kezdeni, hogy termelésre buzdítsuk a közös gépeket bocsássunk a lakosság rendelkezésére. Nem is az a fontos, hogy irányított gazdálkodásra kényszerítsük a lakosságot. Felesleges — mondotta — mert a finn nép szorgalmas, az ugvis verejtékkel tudja csak a sziklás talajból kitermelni eladni valóját. Hanem arról kell meggyőzni, hogy a szövetkezetben mindenét értékesítheti, ott mindenét átvesszi és pedig nem mint pióca, mely a finn paraszt véreből hizzon meg, hanem mint jóbarát, mely értékesíti az árut és a legkisebb adminisztrációs költség mellett az összes hasznot vissza szolgáltatja a termelőnek. Amikor minderről meggyőzte őket, akkor előadásiban megtanította a tanulókat az egyszerű és gyakorlati

könyvezetésre, az alakulás módzataira, az export fontosságára. Afféle szövetkezeti agitátor-iskola volt ez a szövetkezeti gondolat terjesztésére és ártatlan mozgalom a szövetkezeti gondolatnak törvénybe iktatása érdekében. A Pellervo nem is akart, de az orosz időkben nem is tudott volna központi értékesítő szövetkezet alakulni. Csak egy magas felkiáltó jel akart lenni. Világító torony, melyből majdan élő munkásokat küldhessen ki az értékesítő szövetkezetek megteremtésére. Az oroszok e század elején meg is engedték a parlamentnek, hogy megalkossa a szövetkezeti törvényt, mely aztán lerakta a munka alapjait.

Ahol a vaj nem olvad el

Most már csak azt kellett megállapítani, hogy mi is az, amiből a finn paraszt leginkább szeretne pénzeln! Mit tudna legtöbbet és leghasznosabban produkálni! A megállapítás könnyű volt: A legfontosabb értékesítési cikk csak a vaj lehetett. A tejtermelés ősrégi ambíciója volt a finn parasztságnak. A XIII. században még vajjal fizette az adóját és a későbbi századokban mindig a vaj volt a legfontosabb cserekereskedelmi cikke a külföld felé. A Pellervo zseniális vezére erre alapította számítást és kibocsájtotta elméleti központjának ideális kaptarából az első hasznos hozó rajt és megalapította a híres s ma már világhírűvé vált

Ahol az egyforma szegénység tette lehetővé, hogy mindenki egyformán gazdag legyen

Gebhard tanár elgondolása kétségtelenül zseniális volt, mert csak az értékesítést kellett megszerveznie, a többi már — magától jött. *Ami ugyanis a falu számára értékesítés, az a városi ember számára már fogyasztást jelentett.* S amit a falunak a Valio jelentett, azt tette a városi ember számára az Elanto. Szövetkezeti-leg szervezte meg a fogyasztást. 1903-ban alapították s alaptökeje ma is csak egymillió finn márka, de az elmúlt 30 esztendő alatt 50 millió márkát fizetett már vissza részesedés címén tagjainak és 50 milliót tartalékolt! Közben pedig mindenki gyári áron vásárolt, mert az Elanto a városi fogyasztás központi nagykereskedője, mely áruját detailban adja el...

De van még Finnországnak két fontos szövetkezete. Az egyik a S. O. K., mely a központi gyáripart jelenti. Hiába akarna a kiskereskedő boltot nyitni: árut csak a szövetkezeti központtól kaphat, tehát akarva, nem akarva a szövetkezet hálójába kerül s végül csak ennek alkalmazottja lesz. Nem is tudnának konkurrálni a hatalmas szövetkezeti központok detail üzle-

Possonyi László:

Üldözni fognak titeket

Egy francia fiatalember és egy orosz asszony szerelme: ez a témája Possonyi László könyvének. De nem a megszokott szerelmi történetről van itt szó: két világ, keresztény Európa és pogány Szovjet utköznek össze ebben a tragikus vonalomban, hagyományok válnak értelmetlenekké és jelszavak celtalannak, hogy ebből a megdöbbentő összeomlásból, a szenvedésnek ebből a feneketlen éjszakájából a megtisztulásra éretten kerüljön ki a két szereplő ember.

Tévai kiadás. Ára szép vászonkötésben 202.-

nagy tejértékesítő szövetkezetet: a VALIO-t.

A közvetítő kereskedelem, mely eddig a vaj egybegyűjtésével foglalkozott, erősen visszaült a finnek jóhiszeműségével. Hasznos akart mindenáron és ezért sokszor külföld felé a vaj hamisítására vetemedett, befelé pedig az árak lenyomására törekedett. Így történt aztán, hogy amikor a Valio-szövetkezet megalakítására kiindultak a Pellervo kitanított szakemberei, a parasztk seregéstől csatlakoztak a mozgalomhoz. Amióta pedig Finnország elűzte orosz földbirtokosait, s a földet 15 holdankint olyanoknak osztotta szét, akik azt meg is művelik, azóta óriási mértékben emelkedett egy a szövetkezetek száma, mint a termelt tej mennyisége. Nálunk a teljénemesítés a siementhállal alapon történik és az állat formáját, súlyát és tejhozamát egybevetve, hozzák ki az állat értékét. *Finnországban az állat formájával, súlyával senki sem törődik. Ott csak a tehén tejhozama számít.* De ezek az apró, kinemesített, vékonylábu, szarvnélküli kis zsömlebarna tehének átlagos évi tejhozama jóval meghaladja a 3000 kilogramot. Az állam ontja a nemesített tejelő tehenet s az értékesítő szövetkezet nemcsak hogy ellenőrzi a tejhozamot, hanem gondoskodik arról is, hogy a gazda nevétségesen olcsó árért kaphassa a szárított halporból és kevés kalászos korpából összeállított abrakot. Nagybirtoknak híre sincsen, akinek volna, az sem tudna vele mit kezdeni. mert nincs cseléd. Hiszen a cseléd is kaphat 15 holdat az államtól. Ilyen csupa kiskisgazda között valóban áldás a minden tejmennyiséget átvevő Valio, mely az egész vajtermelésnek a legutóbbi 1935-ös statisztikai adatok szerint, ma már 85 százalékát dolgozza fel és szállítja ki külföldre. Azt talán mondanom sem kell, hogy saját iskoláiban nevelj vajmestereit, s minden szövetkezeti tag kezébe szaklapot ad arról, hogyan lehet a legkisebb tejelő tehenészetet megteremteni. Elképzelhető a finn paraszt jóléte, amikor a legeldugottabb tanyán is 14 fillért kap a tej kilójáért, átlagos napi 14 kilós fejés mellett!

teivel. Mert ezeknek aztán mindenféle üzleteik vannak a legkisebb faluban is és csak a saját kerületi szövetkezeti útján juttatja el az árut a vidékre. Magánégekkel szóba sem áll. Akinek áru kell: mehet a szövetkezetbe bevásárolni! Ez az oka annak, hogy a zsidóság nem tud gyökeret verni Finnországban. *Az ország hárommillió lakosa között csak kétezer zsidó él, az is csak mint leszegényedett iparosféle.*

Hogy miként lett minden finn ember gazdag, ezt az O. K. O., a finn hitel-szövetkezetek központja mutatja ki. Minden kis vidéki centrumban ott a fiókja. S a fiókban minden finn parasztnak a folyószámlája. *Nem dicsőség, akinek van, de nagy szűgyen, akinek nincs betéteje.* A felesleges tíz márkának meg kell lennie, ezt a nemzeti önértzet, a család becsülete kívánja. Persze, van többje is, hiszen hoz a tehén meg az erdőirtás. A nagy igénytelenség csak növeli a nemzeti megtakarított vagyont anélkül, hogy a fogyasztás csökkentené, mert a szövetkezet gondoskodik az aránylagosan olcsó fogyasztási cikkekről.

Ez az okos szövetkezeti gazdálkodás tette olyan gazdaggá Finnországot, hogy amikor az egész világ, még a gazdag Anglia és Franciaország is, beszüntette külföldi haditartozásainak fizetését: *Finnország, a becsületes adós volt az egyetlen, aki pontosan fizetett.* És ez az ország az, melyben még ma is, a valutakorlátozások idejében, teljesen szabad a valutaforgalom. *Nem szállította le a pénze értékét. Nem korlátozta az arany kivitelét. És mégis gazdag az ország is, meg a nép is.* Azaz: a finn ember természeténél fogva szerény és ragaszkodik ahhoz, hogy ő szegénynek nevezhesse magát. *De minden finn ember felesleges betéteje a tanu rá, hogy van még egy ország, ahol az egyforma szegénység lehetővé tette, hogy mindenki — gazdag lehessen...*

H. J.

HIREK

MAGYAR LAPOK Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy hónapra 75. ei.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Köszövény szerkesztő: **dr Sulyok István.**
Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza.

Gróf Bethlen György ünnep

A romániai magyar nyelvű szigetek népe örömmel és szeretettel fordul ezekben a napokban Kolozsvár felé, ahol csendben, minden feltűnés nélkül kettős családi ünnepet ült a magyar népkisebbség vezére: gróf Bethlen György. Bethlen György ötvenedik születésnapja egybeesett annak a napnak az évfordulójával, melyen huszonöt évvel ezelőtt nejét, báró Jósika Paulát oltárhoz vezette. Még a legegyszerűbb ember is nagyobb zajjal és hírveréssel ülte volna meg ezt a kettős évfordulót, de a Bethlen-házaspár életük eme jelentős és nagy ünnepét is azzal a példaadó szerénységgel viselte, amely minden tettét, minden magatartását és egész életmódját olyannyira jellemzi.

Gróf Bethlen György másfél évtized óta valósággal és senkiül nem vitatott vezére a romániai magyarságnak. Egyetlen férfi, aki a vállalt nagy feladatokat és elvégzett hatalmas munka terhes jutalmául egyedül képviselheti a romániai magyar nemzetet mindenütt és minden alkalomkor, midőn annak egyetlen leges és kizárólagos képviseletére van szükség. Ezt a vezéri szerepet nem hangos propagandával, nem ügyes mesterkedéssel szerezte meg magának, hanem önként és szíve mélyéből megadta azt neki az a magyar nemzet, amely ösztönösen megérezte és érzi változatlanul, hogy tisztább, bölsebb és higgadtabb kezébe nem is tehetné le sorsa intézését.

A Magyar Párt, mint politikai szervezet a pártok tevékenységének megszüntetése óta nem létezhetik ugyan, de a magyar lelkek közötti együttérzés szellemi valósága létezik és ennek különös törvényei vannak. Ezek felett a népjellemi és népösszetartozandósági törvények felett a lelkiesség szimbólumaként a romániai magyar nemzet változatlanul gróf Bethlen Györgyöt tartja vezérének és akarata, kívánsága képviselőjének. Egészen természetes volt tehát, hogy annak idején, midőn Dragomir Silviu kisebbségi főköormánybiztos az erdélyi magyarság óhajairól akart tájékozódást szerezni, legelső sorban is Bethlen Györgyvel vette fel a tárgyalások fonalát. Ez a tény csak megerősítette és mélyítette — ha ugyan ilyesmire egyáltalán szükség volt, — a Bethlen György személye iránti bizalom kötelekeit.

Érthető tehát, ha az egész romániai magyar nemzet részt kér magának gróf Bethlen György családi ünnepségéből s anélkül, hogy a bensőséges, lélekben elmélyült ünnepség áhítatát megzavarná, forró szívvel és egy emberként juttatja kifejezésre a magyarság vezére és annak odaadó hitvestársa iránti jókívánságait. Kívánjuk, hogy az élete delén levő ezüstlakodalmás párnak a magyar nemzet iránti mélyszéles szeretetéből erre a népre még sok áldás, sok pompás tettvirág fakadjon.

Zürichi zárlat. Párizs 11.77 fél, London 21.07, Newyork 438.50, Brüsszel 74.20, Milánó 23.07 fél, Amszterdam 238.70, Berlin 176, Prága 15.40 (névleges), Varsó 83, Belgrád 10, București 325.

AMERIKAI JOGÁSZOK VISSZAUTASÍTJÁK A NÉMETELLENES PROPAGANDÁT. (V. V.) Az amerikai jogászok szervezete, az American Bar Association az ABA-kongresszuson nagy szótöbbséggel visszautasította a zsidó ügyvédeknek azt a javaslatát, hogy Németország ellen propagandát folytassanak. Ennek a javaslatnak a visszautasítása nem a német nép iránti rokonszenvből indult ki, hanem tisztán jogi megfontolásnak eredménye, mert a jogászok azonnal megállapították, hogy a szervezetük által bevezetendő németellenes propaganda egy idegen állam ellen irányulna és a szervezet alapszabályaival ellentétben állana. Csak ezért utasították vissza a javaslatot, de úgy ez a javaslat, mint a visszautasítás rendkívül jellemző.

Boneat hétévi, Siancu kapitányt négyévi börtönbüntetésre ítélte a katonai törvényszék. București. Saját tud. A katonai törvényszék kedden hirdetett ítéletet Emil Siancu kapitány és dr. Ion Banea ügyében, akik ellen az állam társadalmi rendje elleni cselszörvény vádjával indítottak volt eljárást. A katonai törvényszék Siancu kapitányt négyévi, dr. Ion Banea hétévi börtönbüntetésre ítélte.

TEPLOM A TORDAI HASADÉK TETEJÉN. Torda. Saját tud. A tordai-hasadék egyik szírfokán, a „Monasteria” tetején Sinu Bazi felsőpeterdi gör. kat. lelkész buzgalmára kápolna épült, amely a turisták lelki épülését szolgálja. A kis templomot az Erdélyi Kárpáti Egyesület tordai osztálya lélekemelő ünnepséggel szentelte fel.

Megveszett a Bánságban egy nyolcéves leányka. Karánsebesről jelentik: Megdöbentől eset tartja izgalomban a város lakosságát. A Karánsebes közelében levő Jaz községben nemrégiben kóbor kutya harapta meg egy falusi gazdálkodó nyolcéves kislányát. A szülők nem tulajdonítottak fontosságot a dolognak s már-már el is felejtették az egész esetet, mikor minden átmenet nélkül kitört a kislányon a veszettség. Kocsira ültették a súlyos állapotban levő gyermeket, bevitték Karánsebesre, hogy a kórházban helyezkedjen el. A kórházban egy fél napi várakozás után tudomásukra adták, hogy nincs hely s a gyermeket nem vehetik fel. A rémült szülők a szolgabírói hivatalhoz folyamodtak közbelépésért s mire sor került volna, hogy végre orvos kezébe kerüljön, a kis gyermek rettenetes kínok között meghalt. Miután a veszettség kitöréséig a kislány a faluban husz-huszonöt gyermekkel érintkezett, elrendelték úgy a gyermekeknek, mint a szülőknek a kolozsvári Pasteur-intézetbe való beutalását. A karánsebesi kórház ellen az esetről kifolyólag vizsgálat indul.

TIZENEGY HALOTTJA VAN EGY TÁRSAS GÉPKOCSISZERENCSÉTLENSÉGNEK. Karlsruhe-ból jelentik: Wiesloch közelében kedden este a vasúti átjárónál egy gyors tehervonat belerohant egy utasokkal telt társas gépkocsiba. A szerencsétlenségnek 11 halottja és több sebesültje van.

Terményárak Kolozsváron. Saját tud. A kolozsvári Árutőzsde legutóbbi hivatalos jegyzése szerint a következő árak alakultak ki: buza 77-78 kilogrammos 425, árpa 59-60 kilogrammos 340, árpa 40 kg-os 400, kukorica 385, fehér bab 1000; nullás liszt 920, 4-es liszt 850, 5-ös liszt 820, vegyes liszt 78 százalékos 810, 80 százalékos 800; kukorica liszt I. oszt. 520, II. oszt. 430, széna I. oszt. préseletlen 105, I. oszt. 105, korpa 290, lucerna és lóhere 95, buzaalma 125, borsó 60. Az árak métermázsánként és vagononként ab Kolozsvár, készpénzfizetés mellett értendők.

Új árjegyzékünk
megjelent

Szállítás október hó közepén
kezdődik

Ambrosi, Fischer & Co.
Ájud, Jud. Alba

Feljegyzések

A névtelen olvasó, ki tollat ragad és érzéseinek levélben ad kifejezést, belékerült a világtörténelembe. A nagy megkönnyebbülés után, amikor hazatért Münchenből az angol miniszterelnök, kint a repülőtéren mondotta a mikrofonba: mily nagy lelki támaszt jelentett számára az a sok ezer levél, mit ő megfélemlésé kaptak Angliából, Franciaországból, de még Németországból is. Ezek a levelek, mint nagy láthatatlan kórus kísérték a lépéseit s mindennél jobb bizonyítékot jelentettek a számára, hogy helyes úton jár.

A levél, amit lelki kényszer parancsára ismeretlenül írunk valakinek, a legösszintébb megnyilatkozás. A magányos levélíró levelet magáról minden korlátozást és elhárít magától minden szempontot, ami egyébként befolyásolná vagy feszélyezné: ez a teljes szabadság épen a lényege, a legfőbb indító oka ezeknek a leveleknek.

Amikor arról a nagy szerepről hallunk és olvasunk, amit a levél más népek szellemi életében betölt, mélyszélesen sajnálhatjuk, hogy a magyar általában oly rossz levélíró. Külföldi utazó írta egyszer, hogy ezt a magyar lustaságot, vagy épen hanyagságot nagyon csúfnak találta, „hiszen levélre nem adni választ. — úgy mond, — annyi mint nem viszonzni valakinek köszöntését az utcán”.

Az avarias leveleknél azonban még sokkal fontosabbak a baráti levelek, melyekkel biztatjuk egymást, gondolatjainkat kicseréljük s finom lelki szálakkal összekötjük egymást. Ilyen lelki szálakkal fűzte össze Kazinczy Ferenc a maga korának magyar értelmiségét s a magyar irodalom volt az édes gyümölcse annak a nagyzezer levélnek, mit életében saját kezével megírt.

Baráti levél azonban az is, amit ismeretlenül küldünk valakinek, hogy helyeseljünk vagy támogassuk küzdelmében, avagy visszatartsuk valamitől, amit helytelennek ítélünk. Az őszinteség és őszinteség mindig a barátságunk jele és ezen nem változtat semmit az sem, ha nem ismerjük személyesen a címzettet. A címzett számára ezek talán még értékesebbek és érdekesebbek, mert a nagy névtelen közvélemény hangját jelentik a számára.

Nagy kár, hogy oly kevésbé szokás Erdélyben az ilyen levél. Bennünket csak a szükség sarkal levélírára. Amikor magunknak vagy másnak kérünk valamit, avagy pedig, ha úgy érezzük, hogy a levél megírásának elhagyásával érdekeink ellen vétünk. Az ilyen levelek nem sokat érnek. Az érdektelenül megírt levélben, ha furcsán is hangzik, jobban szolgáljuk az érdekeinket. (Skin.)

Halálozás. Schronk János Marosvásárhely társadalmának közbecsülésben álló tagja 74 éves korában, október másodikán elhunyt. Temetése október 4-én délután 5 órakor ment végbe a római katolikus egyház szertartása szerint a gyászoló rokonság és nagyszámu ismerősök jelenlétében. Az elhunytat feleségén özv. Schronk Jánosné Platz Vilma kívül az Izmael, Vadadi és Marschal családok gyászolják.

Nem tartották meg a székelyföldi első gazdanapot. Csikocsefalva. Saját tud. Hirt adtunk arról, hogy az Erdélyi Gazdasági Egyesület nagy szabású előkészületeket tett a Csikocsefalva községben október 2-án rendezendő és állatképzéssel összekötött gazdanapra. A gazdanap iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg, mert ez lett volna az első nemcsak Csik megyében, hanem a szorosán vett Székelyföldön. A Csiki Mezőgazdasági Kamara is bejelentette részvételét, valamint ide várták Szász Pált is az EGE elnökét és több más megyebeli földbirtokos, mintagazdát is. Annál nagyobb volt a meglepetés, amikor Fedor Pál mérnök, az EGE csiki főmegbízottja bejelentette, hogy a gazdanapot nem tartják meg, mert ilyenértelmű és semmi indokolást nem tartalmazó táviratot kapott a kolozsvári EGE vezetőségétől.

Temetés. Pinte a Julianna Nagyváradon 53 éves korában meghalt. Temetése október 5-én volt az Össi-temetőben. (Caritas.)

Megdráult a tűzifa?

Akkor is
olcsón fűtök
a
„ZEPHIR“
kályhával

10 kilogramm fával fűt **24** órán át.
egy normál szobát

Gyártja: **Szántó D. és fia, Oradea**
„ELITE“ tűzhely kályhára
kapható mindenütt. Kerjen díjtalan árjegyzéket.

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Gyors felhőbevonulások, újabb esők, élénk szél és lehűlés. Néhány helyen zivatar várható.

NEM ADNAK SEGÍTSÉGET A DEMOKRATA ÁLLAMOK A KÖZTÁRSASÁGI SPANYOL KORMÁNYNAK. *Barcelonából jelentő tudósítónk: Del Vayo,* köztársasági külügyminiszter Genf-ből visszatérve, újságírók előtt kijelentette, hogy kevés sikerrel járt az a fáradozása, hogy a demokráciák részéről a köztársasági Spanyolország számára újabb támogatást szerezzen.

NAGYMENNYISÉGŰ RÁDIUMOT TALMAZ A KANADAI SZUROK-ÉRC. *Ottawából jelentik: Curie-Joliot asszony,* a rádium felfedezőjének leánya, sikeres kísérleteket folytat laboratóriumában a kanadai Nagymedvetó melletti aranybányából való szurok-érccel. A közet az eddigi tapasztalatok szerint oly sok rádiumot tartalmaz, hogy nemcsak a rendszeresen termelni fogják és kereskedelmi forgalomba is hozzák. Feltűnő sajátága a közetnek, hogy jelentékeny mennyiségben tartalmaz D-rádiumot, amelyet eddig csak laboratóriumokban tudtak előállítani.

Tudnivalók az állami árlejtéseken résztvevők számára. Kolozsvár. Saját tud. Az állami közhatóságok és közintézmények által tartott árlejtések megkezdése előtt több ízben merült fel az irányban, hogy elfogadhatók-e óvadékként a készpénzen kívül állampapírok is árlejtést vezető bíróság által, vagy pedig az állampapírok letételéről szóló Országos Letétpénztári nyugta szükséges, hogy az árlejtéseken részt vehessen. Most körrendelet érkezett az illetékes miniszteriumtól, amelyben kimondják, hogy az árlejtéseken résztvevő fél saját állampapírjait a bizottságnál is letétbe helyezheti és nem szükséges az állampapírokat előzőleg a Letétpénztárnál letenni és az erről szóló nyugtával részt vennie az árlejtésen. Olyan esetben, amikor az árlejtésen résztvevő saját tulajdonát képező értékpapírjait teszi le, okmányokkal köteles igazolni, hogy a kérdéses állampapírok valóban tulajdonát képezik.

A NÉMET MUNKAFRONT KÉT FILMJE DIJAT NYERT. (V. V.) A német munkafront propagandasztyálynak van egy külön filmosztálya. Ez két igen szép filmet készített. Az egyik címe: „Német munkások szabadsága Olaszországban“, a másiknak pedig „Az osztály nélküli hajó“. Az első a Kraft durch Freude utazóknak olaszországi utazásairól készült és bemutatja Genova, Nápoly, Pompei, Capri, Palermo és Korfút, valamint Velencét, a második pedig a „Wilhelm Gustloff“ KdF óriáshajót és annak berendezését ismerteti. Mindkét filmet Nürnbergben a párikongresszus alatt bemutatták. Az első filmet, mint „állampolitikailag értékesnek“, a másodikat pedig „művészileg értékesnek“ minősítette a zsűri. A két filmet most az egész birodalomra be fogják mutatni, ingyen és azzal a céllal, hogy a néptársak megismerjék a Kraft durch Freude intézmény tengerhajózását és tengeri kirándulásainak szépségét.

Szezonzáró ünnepély. S. T. Vulturii-Sasok T. E. folyó hó 15-én (szombaton) este a Református Otthon dísztermében zártkörű táncesttel egybekötött szezonzáró ünnepélyt tart. Meghívók most vannak kibocsátás alatt. Ismerve a rendezőség agilitását, előreláthatólag nagy sikereket fognak itt is elérni a Sasok. Jegyek elővételben Mocsáry Sándor iróegyesület, Gyenge István ékszerésznél kaphatók Nagyváradon.

Felmentett a törvényszék 40 magyar gazdát, akiket egy levitézlett politikai rendszer állított bíróság elé

Szatmár. Saját tud. A legutóbbi képviselőválasztás alkalmával — amint annakidején részletesen megírtuk — az akkori megyefőnök Szatmár-megye huszonhat magyar lakosságú községét lezárta. Az intézkedést azzal magyarázta, hogy a községekben a szavazás előtti napon ragályos betegség lépett fel s a járvány továbbterjedését minden rendelkezésére álló eszközzel meg kell akadályoznia. Az érdekelt vezetők a megyefőnök rendeletének megjelenése után felkeresték a vármegyei főorvost, aki kijelentette, hogy hozzá egyellen ragályos megbetegedésről sem érkezett jelentés. Később

mintegy negyven magyar ember ellen kihágási jegyzőkönyvet vettek fel, mert a tilalom ellenére elhagyták a falut és leszávaztak. A kihágókat törvényszék elé állították. A bizonyítási eljárás során kiderült, hogy a faluban egyetlen ragályos beteg sem volt s a földműveseket a kormánypart megbízottai engedték útra, azzal az utasítással, hogy a kormánypart jelöltjére szavazzanak le, mivel ők a saját belátásuk szerint adták le szavazataikat, megindították ellenük az eljárást. A törvényszék most valamennyi vádlottat felmentette.

Veszedelemes kasszafurók garázdálkodnak a Bánátban

Eddig egy karánsebesi céhez törtek be és a temesvári Corvin hitelszövetkezetet fosztották ki a banditák

Temesvár. Saját tud. Az elmúlt éjszaka kasszafurók garázdálkodtak a „Corvin“ hitelszövetkezet belvárosi központjában. A betörést az intézet takarítósasszonya vette észre, aki értesítette a történetekről a rendőrséget. A helyszínen megjelenő detektívek megállapították, hogy a kasszafurók az épület hátsó kapuján át hatoltak a helyiségbe, ahol a pánccszekrényt helyből elmozdították, majd lyukasfúróval kifúrták és a kettős pánccsajtót átörve a szekrény belsejéből 27 ezer lejt emeltek el. Erdekés, hogy Besky István mérnöknek, a hitelszövetkezet egyik igazgatósági tagjának, ötven-ezer lejt névértékű állampapírjait a betörők bántatlanul hagyták. Nem nyultak az üzleti könyvekhez és váltókhoz sem.

Különös, hogy a betörők éppen akkor hatoltak a hitelszövetkezetbe, amidőn ott véletlenül pénzt találhattak. A hitelszövetkezetbe befolyó betéteket ugyanis az intézet vezetősége rendszerint, rövid idő alatt kiadja a kölcsönre szorult tagoknak. Így nagyobb összeg hetykén csak egy-két nap található a pénzeszekrényben. A kár biztosítás révén megtérül.

Egy nappal előbb — egyébként — a kasszafurók jártak Karánsebesen is az ottani Pollák-cég üzletében, ahol hasonlóképpen „operáltak“. A rendőrség véleménye szerint minden valószínűség szerint a két betörést azonos, gyakorlott betörőbanda tagjai követték el, akik, úgy látszik, a Bánátot szemelték ki munkatérnek.

SZÍNHÁZ

A Kék róka előadása nyitja meg a színházi évet Nagyváradon

Az idei színiévad megnyitó előadása folyó hó 8-án szombaton este lesz, amely alkalommal világhírű darab: a Kék róka kerül színpadra. A Kék rókát a budapesti Kamara Színház őrjási, szinte hihetetlenül nagy siker mellett, újította fel és a közönség osztatlan tetszése mellett több, mint kétszázszor ment egyfolytában az elmúlt szezonban.

A legjobb Herceg-darab frenetikus sikerének magyarázata az a rendkívül érzékeltető cselekmény, amelynek középpontjában Cecil, ez a hódítóan szép és rejtelmes asszony áll, aki a maga nem sikerült házasságának kényelmes, de mégis fájdalmasan rideg és egyhangú kötelékéből meglepetésszerűen szabadul meg egy véletlen gyanú következtében. A híres és sokat emlegetett „Kék róka“ utáni hajzában az okos fejű és forró szívű csupa asszony végül mégis csak hálójába keríti az igaz zsákmányt: a rajongásig imádozott férfit, aki belátja, hogy ha az ember szeret, akkor nem kell kérdeznit, töprengeni és skrupulusokkal bajlódni, hanem ölebe kapni az asszonyt és vinni.

A téma olyan érdekes, a helyzetek és jelenségek olyan finom borotvaélen táncolnak, hogy a világhírű szerző zsonglorművésze minden percen új és új meglepetésbe sodorja a publikumot, amely az utolsó percig lélekzetvisszafojtva figyeli ennek a ragyogó vigjátékának a menetét.

A Kék róka briliáns előadásban és rendezésben kerül színpadra és a nagyszerű darab nagyszerű előadása a legméltóbb kapunyitása lesz az idei szezonnak.

MŰSOR:

Szombaton, október 8-án este 9 órakor: **Kék róka.** (A világhírű vigjáték teljesen új betanulásban. Erényi Böske, Fényes Alice, Nagy István, Mészáros Béla, Lantos Béla felléptével. Rendező: Szabados Árpád.)

Vasárnap délután 6 órakor: **Kék róka.**

Vasárnap este 9 órakor: **Kék róka.**

Hétfőn este 9 órakor: **Prometheus** (V. Eftimiu monumentális színjátéka, Kádár Imre fordításában és rendezésében, a román-magyar kulturális együttműködés tiszteletére. Beethoven, Bach és Händel kísérezésével. Nagy István és Fényes Alice a főszerepekben, a teljes együttes fellépésével.)

Kedd este 9 órakor: **Nincsnek véletlenek.** Solt Endre őrjási sikerű vigjáték újdonsága. Fényes Alice, Erényi Böske, Harmath Jolán, Paál Magda, Rajnai Elli, Báza Éva, Nagy István, Mészáros Béla, Tóth Elek, Deácy Jenő, Ráthely Ödön, Rajnai Sándor, Lantos Béla, Szabados Árpád, stb., stb. felléptével. Rendező: Szabados Árpád

A leendő szentírás kiadás

BEZÖVETÉS I—III. kötet Vászonkötésben
1080 lejt.

UJSZÖVETÉS I—II. kötet Vászonkötésben
360 lejt.

1838 október 7. — 1938 október 7.

A romániai premontrei rend jubileumi ünnepe

A szentmártoni templom újjáalakítása

Nagyvárad, október hó.

Szentmárton kis községnek hívei és a premontrei rend meghatottsággal lépnek be a szentmártoni plébánia templomába, amelyet a premontrei rend építtetett és amelyet most a jubileumra a premontrei rend külső megjelenésében és bizonyos tekintetben az épületet fenntartó szerkezetben is teljesen megújított.

Az első hatás, amit az emberre gyakorol az újjászületett templom, a derű és világosság, amely bensején és külsején előmlik és amelynek ereje a napfényben és az előtte elterülő fenyő-sorok szín-ellenében gyönyörűen érvényesül.

Mindenütt néhány világos szín uralkodik a régi templomnak sokszor értelmetlen és cikornyos díszítése helyett és a világos színek az összhangja, amelyből a fehér és a halvány kék emelkedik ki, szerencsés plasztikát ad a templomnak.

Megyeri Ferenc, a rendnek szakértő mérnöke vezette a templom renoválását, amit szaktudása, lelkiismeretessége és érzéke szerencsésen hajtott végre.

A templomnak régi oltára lényegében meg-

maradt, de annak az alapépítménye is tisztogatást és átfestést kapott, anélkül, hogy a réginek a színárnyalatait megváltoztatták volna.

De különösen meglepi azokat, akik a régi, százéves oltárnak elkopott színeit látták, hogy Novák András műasztalos vezetése mellett mi-csooda lehetséges finomság szállott az oltárra.

Erdemes feljegyezni azt, hogy az oltárnak egyik mellékalkatrészén hogyan örökölte meg önmagát az oltár első alkotója, kinek a bejegyzését szóról-szóra közöljük: „E Szt. Tábornakólmot csinálta NS Székóts Pál Szoboszlai Lakos 1837 dik Március hónapban.”

Az oltárnak a szépségét és liturgikus értékét nagyon emeli az, hogy a tabernaculum (oltárszekrény) fölé egy új baldachin került a szentegyházra, amely a megmaradt római katolikus szemínárium kápolnájának oltára után készült.

Az Orsolyarendnek tagjai a buzgóságban és izlésben vetélkedtek, hogy a selyemmel való bevonás minél szerencsésébben juttassa érvényre a liturgikus célt. A premontrei rend halálával örökölt meg az orsolyiták nevét, akik a premontrei templomokban már a harmadik tabernaculumot ékesítették fel.

A templom története

Amikor a sekrestyével együtt újjászületett templomot szemléljük, elvonul előttünk ennek a története és annak az időnek története, amelynek ez a templom tanuja volt.

Valamikor a váradhegyfői premontrei prépostság 1703-tól kezdve a lukai premontrei apátságtól függött összes birtokaival együtt.

Az első plébánosa Klokker Imre 1784-től 1795-ig lukai, merve premontrei kanonok volt, aki hét nyelvet beszélt, megtanult magyarul is, hogy a híveit tudja vezetni. II. József 1787-ben felszánta a váradhegyfői premontrei prépostságot a lukai apátsággal együtt, de amikor II. József 1798. február 20-án meghalt, Klokker Imre egy hónapra rá már március 20-án benyújtja Bihar megye közgyűléséhez folyamodványát, melyben a rend visszaállítását kéri, ami élénk visszhangra talált. „Klokker hívei és ismerősei öröme, két nappal utóbb fehér talárt öltött magára.”

A lukai apát, adminisztrátorok által kormányozta a nagyváradhegyfői premontrei prépostság birtokait. Az első kormányzója Helcher Félix volt, akinek a keresztnevével nevezték el a premontrei rend Nagyvárad melletti gyógyfürdőjét.

A kormányzók között különösen kiváló volt az utolsó: Szenczy István. Az ő fejében fogamzott meg az a gondolat, hogy a váradhegyfői prépostságot függetlenítse a lukai premontreiktől és e célból indul meg a préposti rezidencia építése Szentmártonban és nem a városban. Ekkor székesegyházat is akarnak építeni, amelynek alapkövét 1774 május 12-én tették le és tíz évre rá elkészült 1784-ben a ma is látható szentmártoni préposti kastély. A templomnak azonban csak az alapzata lett meg, mert II. Józsefnek 1787-ben kiadott rendelete a rendet felszánta és a tervet megsemmisítette. Azonban az apostoli buzgóság megtalálta a lelkipásztori tevékenységnek a helyét és a kastélynak boltíves ebédlőjét megálmodta és felavatta isteni tiszteletnek a helyévé. A mostani oltárkép Szent István megkövezése az „ebédlő-kápolna” díszje volt.

A mai templom

A mai templom, amelyet Richter Alajos jázói premontrei prépost kezdeményez 1838-ra készült el és október 7-én, pünkösöd utáni 18-ik vasárnapon szentelték fel.

A templom ugyanazon helyen készült, amelyen a régít tervezték, csak hogy sokkal kisebb mérethben és egy kis részt beépítettek a régi templomból is.

Szentmárton községnek lakosai, amelynek neve először a XVIII. évi században fordul elő, a majornak lakói voltak, a premontrei prépostság alkalmazottahól és a Pecze vízen épült malmok molnárjaiból kerültek ki. A település magva a kis templom lett.

Amikor a visszaállítás után, 1802-ben, május 30-án Klobusiczky Antal királyi biztos a rendnek a birtokot átadta, akkor Betfia, Harangmező, Almamező, Keresztzeg, Farnos, Asszonyvásár, Felső-Abraham, Félix-fürdő, Vadász-, Prépost-, Össi-, Kis- és Nagy-Győr puszták és a váradpromontériumi szőlő mellett (Sebes-Körös partján, a va-

sutvona felett) szerepel az átadási jegyzőkönyvben Pecze-Szent-Márton is.

A jubileumi ünnepre Telepy Marcell, volt premontrei tanár és mostani plébános lelkiismeretes aprólékosan írta meg a plébánia történetét, minden tárgyi és személyi vonatkozással együtt. A történet, személyi adataival és alapít-

A premontrei rend igyekszik ezen ünnepet minél bensőbbé tenni az által, hogy október 7-től kezdve október 9-ig bezárólag este 7 órakor szentbeszéd lesz és utána szentegyház litánia a szentmártoni templomban. Október 5-én, szerdán a szentbeszéd előtt fél hétkor történi a szentegyház ünnepélyes átvétele a templomba a kastély kápolnájából, ahol a renoválás ideje alatt volt. Október 7-én délelőtt 7-ór, 8-ór, 10-ór és fél 12-ór szentmisék a szentmártoni templomban. Tíz órakor ünnepélyes szentmise. Október 9-én, vasárnap 8-ór, 9-ór, 10-ór és fél 12 órakor szentmisék. Tíz órakor ünnepélyes szentmise és szentbeszéd. Október 9-én reggel 8-tól délután

Háromhetes gyógykúra

Budapesten,

a hatalmas fürdővárosban

Ingyen vizum. 50% kedvezmény a magyar vasutakon. Lakás és teljes ellátás luxus szállodákban. Kiszolgálás. Orvosi felügyelet. Kedvezmények minden téren.

A fizetéseket leiben lehet eszközölni az

EUROPA

román nemzeti utazási és turisztikai szervezet minden ügynökségénél. Oradeán a DACIA bankban, Str. Reg. Ferdinand 9.

ványi mellékletével nemcsak a plébánia és templom történetére világít rá, hanem adatai alapján az akkori idők korrajzát is adja.

Erdemes megjegyezni, hogy Kaczvinszky Viktor premontrei prépost-prelátus átirata alapján, Schlauch Lőrinc megyéspüspök rendelkezésére, Gresinszky Antal, a várad káptalanának jelenlegi nagyprépostja 1892. március 1-től hat évet és négy hónapot töltött a várad-szentmártoni plébánián, mint adminisztrátor és 1892 március 1-ével kezdte meg a ház történetének, a Historia Domusnak a vezetését.

Hogy ezen ünnep minél bensőbbé váljék, a Szentszék is megemlékezett a kis templomnak a jubileumáról, amikor a jubileumi évtől kezdve hét évre teljes bucsut engedélyezett azoknak, akik október 7-én, vagy az e napra következő hétnek bármely napján a templomba megjelennek és a szokásos feltételeket teljesítik.

A jubileumi ünnepek

4-ig szentegyház, délután 4 órakor szentbeszéd, litánia és körmenet a szentmártoni templomban. Az ünnepélyes szentmisékre és a körmenetre buzgóan készül a várad premontrei templom énekkara.

Az október 9-iki ünnepnek a fényét emeli, hogy a szállósi hívek is körmenetileg fognak átjönni, mert Szentmárton Várad-Szöllősenek volt a filiája, leányegyháza, de 1784-ben gróf Kollonich László püspök engedélyével anyaegyház lett.

A fenti szentbeszédnek mind a szentmártoni templomban fognak lefolyni.

Apcák hirdetések

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Eladó

új gumikerekű goyos csapágyas kordó. Nagyvárad, Str. Delavrancea 16. Bognár.

Vásárhelyi hegyen

közvetlen Nagyvárad közelében eladó 7 hold prima szőlő teljes felszereléssel, megfelelő lakóházzal, cement bor-názzal és pincével. A ház üzletnek is kitűnően megfelel. Cím: Nagyvárad, Dr. I. Ciordas-utca 38. szám.

Finom acéi ostornyelek kaphatók Jó Lajos újszer üzletében. Nagyvárad, Str. Tache Jonescu 24. szám.

Használt boroshordók

eladók. — Nagyvárad, Duca-utca 9. sz. alatt. Felvilágosítással szolgál a házfelügyelő.

Irodaberendezés

részlet, üveggal eladók. Giró iroda, Vlahuta-u. 4. Nagyvárad.

Egy

jó állapotban lévő fekete tölgy és egy ármeneti női kabát valamint férfi fekete zakó. Teljesen eladó. Nagyvárad, Str. Principele Mihai 14. udvari lakás. Érdeklődni délután 2 és 4 óra között.

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

október 1-re magánház Strada Samosului No. 1. H. villamos végállomásnál. Bővebbet: Sas-palota, virágüzletben.

Két szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Regele Ferdinand 49. illetve Str. Parinteles Danila 7.

4 szobás,

földszintes, modern lakás november 1-re kiadó Nagyvárad, Bulev Regele Ferdinand 41.

Két szobás

teljes komfortos lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Str. Simion Stefan 11.

Négyszobás

modern, tiszta lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám.

Modern

magánház, 2 szobás, eladó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Allást nyec

szavanként 2 lei

Szakácsnő

kerestetik vidékre idősebb házaspárhoz. — Előnyben részesül, ki baromfihoz tejkészítéshez ért. Jelentkezni: Nagyvárad, Str. Nicolae Jiga 47. Rimanóczy

Mindenes leány

azonnalra felvétetik. — Nagyvárad, Tache Jonescu-utca 41-a. kapuval szemben.

Szobaleányt

keres azonnalra jó bizonyítvánnyal. Nagyvárad, Str. Ciorgariu 30. szám.

Ügyes mindenesleány azonnal felvétetik. — Nagyvárad, Str. Pasteur 45. szám.

Ferfekte

Kinderpfliegerin zum einherhalbjährigen Kinde gesucht, Nagyvárad, Blv. Regele Ferdinand No. 21.

Allást keres

szavanként 1 lei

Középkorú urinő

házvezetőnek menne vidékre is. Nagyvárad, Str. Vasile Conta 22-a.

Hülángéle

szavanként 3 lei

Iskolás gyermeket teljes ellátásra feiveszek. Nagyvárad, Str. Porombului 11.

LEGUJABB

Előtérbenyomul Csehországban a szlovák és ruthén kérdés

Csernák volt miniszter magyarázó nyilatkozata a legújabb kormányválságról. — A szlovákok kifogásolják a csehek beözönlését

Pozsonyból jelentik: A Szlovák című lap részleteket közöl arról a lépésről, amelyet a szlovák néppárt nevében Csernák Máthé szlovák miniszter Benesnél tett. Kedden délelőtt Csernák kihallgatást kért Benes elnöktől. A kihallgatás során folytatott, félóra hosszú tartó beszélgetés alkalmával Csernák kijelentette az elnöknek, hogy lemond, ha 24 órán belül nem adják át Szlovénzkóban a végrehajtó-hatalmat azoknak, akiket a szlovák néppárt vezetősége kijelölt. Benes kifogásolta, hogy ilyen rövid határidőt szabnak, mert — mint mondotta, — ilyen rövid idő alatt alkotmányjogilag és technikailag nem lehet teljesíteni a kérést. Csernák erre azt válaszolta, hogy Csehországban már más jelentős események is ugyanilyen rövid idő alatt mentek végbe. Különösen, ha a viszonyok konszolidálásáról volt szó, vagy, ha az idők parancsa sürgős cselekvést követelt.

Csernák lépése futótűzként terjedt el Prágában. A miniszter később fogadta a külföldi újságírókat és kijelentette, hogy azt, aki ismeri Szlovákia viszonyait nem lepheti meg az ő lépése. Ezután a következő súlyos kijelentéseket tette:

— Bejelentettem a köztársasági elnöknek, hogy ezalatt a hét alatt, mióta Prágában vagyok, semmisenem történt a szlovák probléma megoldása érdekében. Szlovákiában a viszonyok rosszabbodtak és a szlovákok kétségbeesetten látják a csehek további beözönlését. Minden a hátunk megett, határozott céllal történik. A következményekért nem vállalhattam a felelősséget. Mindent nélkülünk és ellenünk tesznek. Nem leszünk tovább hábak és nem vagyok olyan lelkiismeretlen, hogy ezeket a dolgokat takargassam. Ugy látom, hogy

Prága csak azért folytat tárgyalásokat a szlovák néppárttal, hogy halogassa a szlovák kérdés megoldását. Husz év tapasztalatai parancsolják, hogy ezekben a döntő pillanatokban felhasználjunk mindent, ami meggyorsítja a szlovák kérdés radikális és gyors megoldását és biztosítja a szlovák nemzet szebb jövőjét.

A Szlovénzki Pravda csodálkozással állapítja meg, hogy a csehek sehogyanszem akarnak felelősséget vállalni és vezetői az eddigi szomorú tapasztalatok után sem hajlandók nézeteiket megváltoztatni. Ahelyett, hogy felszabadítanák a munkahelyeket a szlovákok számára, csoportosan küldik Szlovénzkóba a szudéta-vidékről menekült cseheket, hogy azok Szlovénzkóban telepedjenek le.

A ruthén nemzeti tanács népszavazást kíván

Prágából jelentik: A ruszinok egyesített nemzeti tanácsa az önrendelkezési jog alapján a népszavazás álláspontjára helyezkedett. Ezt az álláspontot a ruszinok összes törvényhozói magukévá tették és népszavazást követelnek az egész ruszin területen, valamint Kelet-Szlovénzki ruszinlakta területein. Ennek a határozatnak meghozatalában résztvett az ungvári kormány, az ellenzék, a Hodzsa-féle agrárpárt és a szociáldemokrata párt. A kommunistákat nem vonták be a tanácskozásba. A törvényhozók francia nyelvű nyilatkozatot készítettek és abban megállapítják, hogy Kárpátalja népét az önrendelkezési jog nevében csatolták a cseh államhoz, széleskörű önkormányzat ígéretével. A békeszerződés és a cseh alkotmány is biztosítja ugyan az önkormányzatot, de azt még sem valósították meg. A mostani sorsdöntő órákban Kárpátalja

népe különösen ragaszkodik az önrendelkezéshez.

A nyilatkozatot a törvényhozók és az egyesített nemzeti tanács kiküldöttei kedden átnyuj-

A cseh kormány elvileg hozzájárul a magyar követelésekhez

Az ötven százalékon felüli magyar lakosságú helyek népszavazás nélkül visszacsatolnák. — Komárom cseh oldalán kitűzték a magyar zászlókat

Belgrádból jelentik: A „Vreme“ prágai tudósítója arról értesül, hogy a cseh kormány elvben hozzájárult a magyar követeléshez és magáévá tette azt a felfogást, hogy a szudéta-német vidékek rendezésének szellemében rendezzék a felvidéki magyarság ügyét is. A lap szerint a határ-ésárvnak azt a részét, amelyben a magyar lakosság arányszáma az 50 százalékot meghaladja, népszavazás nélkül csatolják vissza, a vegyes lakosságú vidéken pedig népszavazást tartanak.

Londonból jelentik: A „Times“ szerdai vezércikkében sikra száll amellől, hogy szállják meg fokozatosan magyar részről azokat a cseh határterületeket, melyeken a magyar lakosság arányszáma meghaladja az 50 százalékot. Ha Prága ehhez idejében hozzájárul, ezzel lehűti Magyarország a szenvedélyeket és hozzájárul ahhoz, hogy közte és Magyarország között jobb kapcsolatok alakuljanak ki a jövőben.

tották a jugoszláv, lengyel, magyar és francia követségeken és szerdán hasonló célból felkeresték az olasz, angol, német és többi követségeket. A ruszinok valamennyi európai hatalom támogatását kérik kérésük teljesítéséhez.

Komoly nehézségek a szlovák követelések miatt

Londonból jelentik: A „Reuter“ prágai levelezője megállapítja, hogy az új cseh kormány komoly nehézségeket okoz a szlovák követelések növekvő határozottsága. A szlovák néppárt nem hagyja magát megfélemlíteni azzal, hogy az új kormányban három szlovák tagja van, mert ennek a három szlovák miniszternek nincs pártja. Azt hiszik, hogy a Sirovy-kormány nem tarthatja magát sokáig.

Pozsonyból jelentik: A „Slonenszki Pravda“ erősen megcenzúrázott keddi számában cikk jelent meg Tiso dr volt miniszternek, a Hlinka-féle szlovák néppárt új vezérének tollából.

— Szlovákiára tekint ma az egész világ — szól többek között a cikk — mert tudja, hogy az ott élő szlovák nép követeli jogait és szabadságát. Ez egyébként a szlovák néppárt programja is. A párt követeli a szlovák nyelv államnyelvvé való nyilvánítását és az elsőbbségi jogot a szlovákoknak a szlovák kenyérhez. Erősen remélik, hogy Szlovénzkót magunknak megterharthatjuk és megszüthetjük az idegenektől.

Mátészalkáról jelentik: Nagyszöllősen még 120 főnyi csehszlovák katonaság van, de ezek között egyetlen egy cseh nemzetiségű sincsen. Valamennyien magyarok, ruszinok és szlovákok. — Teljesen megbízhatóan megállapítható, hogy a határmenti Velkenyét, Jénét, Harmacot és Darányát a cseh katonaság és közigazgatás már elhagyta. Ezek a községek a Rima völgyében fekszenek. Szlovénzkóban és Ruszinzkóban nagy az inség, különösen sóban és cukorban mutatkozik nagy hiány.

Komáromból jelentik: Szerdán reggelre az eddigi cseh uralom alatt állt Komárom házaft magyar nemzeti zászlókkal díszítették fel. A lakosság örömmámorban uszik. A még visszamaradt cseh rendőrök némán és ellenszegülés nélkül tűrik a lakosság lelkes tüntetését.

Daladier döntő győzelme a francia képviselőházban

A pénzügyi felhatalmazást is kétharmad többséggel megszavazták. — A szociálisták tartózkodtak a szavazástól. Felbomlott a Népfront egysége

Párizsból jelentik: A szocialista párt éjszakai ülésén elhatározta, hogy a kormány felhatalmazási javaslatát nem szavazza meg. Hajnalban a szocialista párt parlamenti csoportját ismét összehívták és Blum bejelentette, hogy Herriot arra kérte, tekintsen el a párt elhatározásától és ígéretet tett, hogy ennek ellenében közbejár Daladiernél, hogy a képviselőház november közepe táján összehívják. A párt erre elhatározta, hogy tartózkodik a szavazástól, ha Daladier beszéde elégtételt ad a párt-nak.

A Ház pénzügyi bizottsága erre ismét összeült és elhatározta, hogy hozzájárul a felhatalmazási javaslatához, azzal a módosítással, hogy a felhatalmazás november 15-ig terjed. A szavazásnál 18 szavazat esett a javaslat mellett, 5 ellene, 18-an nem szavaztak.

A szenátus ülését szerdán hajnalban szerda délelőttre napolták el.

A kamara hajnali fél 3 órakor folytatta a vitát. A javaslat előadója bejelentette, hogy a pénzügyi bizottság módosítással elfogadta a javaslatot. Marchendaux pénzügyminiszter kijelentette, hogy a kormány ismét helyreállítja a pénzügyi egyensúlyt, de ehhez teljehatalomra van szüksége.

Reggel fél 6 órakor került sor a szavazásra.

A kamara 335 szavazattal 48 ellenében megadta a kormánynak az új felhatalmazást. A radikálisok, a szocialista Unio és a középpártok nagyrésze a kormány mellett, a kommunisták ellene szavaztak. Mintegy 200 képviselő, köztük a szocialista párt 157 tagja és a jobb oldali köztársasági szövetség 25 tagja tartózkodott a szavazástól.

A kamara szavazása a belpolitikai helyzet további alakulása szempontjából döntő fontosságú esemény, — állapítják meg Párizsban. — A népfront egysége felbomlott. A kommunisták nyíltan állást foglaltak Daladier ellen és határozottan szembeszálltak a népfront mérsékelt szárnyával. A szocialisták az utolsó pillanatban semleges magatartásra határozták el ugyan magukat, de a párt többsége határozottan ellenezte a rendkívüli felhatalmazás megadását. A kormány körül középpárti irányba eltolódott többség alakult ki. A jobboldali sajtó számol azzal, hogy a Daladier-kormány, mely a népfront jegyében alakult meg, levonja az események következményeit. Szerdán reggel sokan házfelosztást emlegettek.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgómozgatójában, Oradea, Str. Regala Carol. II. No. 8.